

*Писаренко П.В., декан агрономічного факультету,
доктор сільськогосподарських наук, професор,
Опара М.М., проректор з наукової роботи, професор,
заслужений працівник сільського господарства України,
Самородов В.М., доцент кафедри екології і ботаніки,
заслужений винахідник України*

ІСТОРІЯ ТА НАУКОВІ ДОРОБКИ АГРОНОМІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Агрономічний факультет – один із найстаріших факультетів академії. Історія його розпочинається з далекого 1920 року, коли в Полтаві було відкрито при Вищій робітничій школі сільськогосподарський факультет.

Із перших років становлення навчального закладу виникла необхідність тісного поєднання навчальної, наукової і виробничої діяльності як викладачів, так і студентів. У 1921 році для "практичних вправ", тобто розвитку дослідної справи, Полтавське земство виділило факультету Горбанівське господарство поблизу Полтави та 37 десятин землі у селі Яківці. Крім теоретичного і лабораторно-практичного навчання учні постійно приймали участь у сільськогосподарському виробництві, яке в ті часи включало рослинництво і тваринництво галузі.

Агрономічна наука за роки існування факультету зробила вагомий внесок у теорію і практику землеробства, рослинництва, селекції і насінництва, кормовиробництва, агрохімії, ґрунтознавства, екології і ботаніки, захисту рослин.

Біля витоків агрономічного факультету стояли такі відомі науковці як В.І. Сазанов – фахівець із методики сільськогосподарської дослідної справи, перший декан сільськогосподарського факультету, ботанік Г.С. Оголевець, садівник, овочівник та дендролог Ф.І. Берглезов, ґрунтознавець О.О. Іллічевський, метеоролог М.М. Самбікін, ентомолог Д.О. Оглоблін.

У 1925 році вперше в Україні за ініціативи професора В.І. Сазанова для організації наукових досліджень створено першу серед вузів України секцію дослідної справи та дослідне поле. Саме тут студенти під керівництвом викладачів активно займалися наукою, проводили дослідження. Для цього за навчальним закладом були закріплені: господарство Козельщинського монастиря, садово-городня ферма та садок у Лутовинівці неподалік Козельщини, а також садок у Полтаві (колишній архієрейський). Перші випускники факультету тих років мали гарну теоретичну підготовку та навички дослідницької ро-

боти, вони зарекомендували себе високоосвіченими фахівцями. В майбутньому багато з них стали визнаними вченими. Це академік АН України, генетик і селекціонер, засновник Центрального ботанічного саду НАН України – Микола Миколайович Гришко, академіки фізіологи рослин Сергій Іванович Лебедев та Леонід Георгійович Добрунов, селекціонери Данило Федорович Лихвар, Федір Юхимович Майфет та інші відомі науковці.

У 1925-1926 роках у розпорядження навчального закладу для організації практичного навчання передано Чутівську агробазу, де студенти не тільки проходили практику, а й вели наукові дослідження, які мали цінність для виробництва. У цей час на факультеті були організовані кабінети ботаніки з ботанічною колекційною ділянкою (так називалась перша кафедра на факультеті), рослинництва (теж з колекційною ділянкою) фітопатології, лабораторія агрохімії. Факультет стає центром агрокультурної роботи на Полтавщині, на його базі проводяться наради з агрономії, організовуються різні курси з сільськогосподарської освіти, зокрема по підвищенню кваліфікації викладачів профшкіл.

У 1927 році науковці факультету разом із студентами закладають перше серед сільськогосподарських вузів України селекційне поле. Навчальний процес тих років тісно перетинається з науково-дослідною роботою викладачів та студентів. Створюється науковий гурток, у якому працювали дослідно-рільнична, економіко-агрономічна секції, а також інтенсивних культур. Студенти працюють під керівництвом таких науковців як Ф.І. Білецький, В.І. Сазанов, Ф.І. Берглезов, М.М. Самбікін, П.Ф. Тушкан, В.П. Кушшренко. Віра Платонівна Кушніренко – перша завідувача кафедрою ботаніки – започаткувала на Полтавщині перші геоботанічні дослідження, згуртувала біля себе кращих ботаніків та ґрунтознавців і провела обстеження луків та сіножатей басейну річки Ворскла.

Викладачі перших років становлення факультету

тету поєднували роботу в інституті з роботою на Полтавській сільськогосподарській дослідній станції і були великими ентузіастами експерименту "досліді і досвіду". В тих складних умовах вони працювали над питаннями, що мали велике значення для відбудови і перебудови сільського господарства. У 1927-1928 рр. були видані перші два томи "Записок", які характеризували стан науково-дослідної роботи в інституті. Ось деякі наукові роботи викладачів агрономічного факультету, що вміщені в "Записках":

П.П. Бардаков – "Вплив зовнішніх умов на індивідуальну мінливість у рослин";

С.О. Іллічевський – "Флора Полтавщини";

Д.О. Самбікін – "Про вплив різної вогкості ґрунту в головніші вегетаційні періоди на ріст, розвиток і врожай ярої пшениці";

В.П. Кушніренко – "Вплив гущини посіву на розвиток та мінливість рослинного індивідууму".

Особливо слід відмітити професора В.І. Сазанова, який є автором відомої книги "Сільськогосподарська дослідна справа в рослинництві та її методика". Науковий доробок його складає 125 наукових праць з питань землеробства, дослідної справи і агрономії. Інший науковець – професор М.М. Самбікін – був засновником агрометеорологічної науки в Україні. Його праці "Короткі відомості по кліматології" та "Формування кліматів і класифікація кліматів" стали основою для подальшого розвитку агрометеорології як науки.

Заслуговує на увагу діяльність професора С.К. Руденка, який публікує ряд актуальних і на сьогоднішній день статей: "Розкидний, рядовий і стрічковий посів", "Утворення вузла кушення у злакових рослин при різних глибинах заробки насіння", "Вплив осматичного тиску на утворення білка в зерні пшениці" та інші.

Із 1953 року факультет включився в комплексні наукові дослідження спільно з кафедрами зоотехнічного факультету. Наприклад, в той час 31 співробітник і 6 кафедр факультету працювали над такими темами: "Дослідження ґрунтів в колгоспах і радгоспах Полтавської області та розробка агротехнічних рекомендацій, що забезпечують найбільший вихід сільгосппродукції на 100 га земельних угідь", "Агротехніка озимої пшениці по непаровим попередникам", "Вплив відбору на збільшення врожаю волокна і насіння у конопель", "Виробництво і оцінка продуктивності гібридів насіння цукрових буряків", "Розробка агротехнічних заходів, що забез-

печують одержання високих і сталих врожаїв кукурудзи в умовах області". Матеріали досліджень були опубліковані в п'ятому томі наукових праць у 1957 році. Збірник вміщує 14 статей з рослинництва, основна частина їх присвячена кукурудзі, пшениці, ґрунтам. Це роботи доцентів О.В. Тищенка, В.Й. Пржегорлинського, О.І. Алексеєнко, С.І. Ільменьова, Є.С. Гуржій, І.О. Кузьменка, М.В. Чуб.

Доктором сільськогосподарських наук, професором Є.С. Гуржій та завідуючим лабораторією, випускником інституту В.С. Мережко створено та впроваджено у виробництво два сорти однодомних конопель, що забезпечили прибавку насіння на 40-58% більше проти районованого в той час в області сорту. Євдокія Сидорівна – автор 7 районованих сортів конопель, її доробок складає більше 40 наукових праць з питань коноплярства. За результатами досліджень вона захистила докторську дисертацію, стала професором, нагороджена орденом Леніна. Виведена лінія цукрового буряка, який по цукристості значно перевищував стандартні сорти, розроблена система застосування добрив під кукурудзу, що забезпечувала прибавку врожаю до 40%, вивчалася система обробітку ґрунту, рекомендована Т.С. Мальцевим, в умовах Полтавської області. За результатами наукових досліджень у 1955 році завідуючий кафедрою загального землеробства С.І. Ільменьов захистив докторську дисертацію на тему: "Передпосівний обробіток суглинистих підзолистих ґрунтів".

Із середини 50-х років ХХ ст. навчальною і науковою роботою активно займаються завідувачі кафедрами загального землеробства доцент П.А. Черемісінов, рослинництва – доцент Ф.Г. Білецький, селекції і насінництва – доценти К.Ф. Веденін та О.В. Тищенко, доценти Ю.М. Бруннер, М.Я. Гетта. У цей час при факультеті починає діяти ґрунтознавча експедиція, яка з 1957 по 1962 роки обстежила ґрунти Полтавщини, склала їх карти та картограми і розробила агрорекомендації для всіх господарств області.

1960-ті роки відзначалися особливо активною науковою діяльністю викладачів, відмічався їх професійний ріст.

Наукові дослідження по боротьбі з ерозією ґрунтів і продуктивному використанню еродованих земель проводилися на кафедрі загального землеробства. На основі цих досліджень були знайдені і запропоновані виробництву ефективні методи попередження ерозії земельних угідь у колгоспах і радгоспах Лісостепу УРСР. За ре-

зультатами наукового пошуку завідуючий кафедрою загального землеробства Г.А. Черемісінов у 1961 році захистив докторську дисертацію на тему "Агровиробнича характеристика еродованих ґрунтів деяких лісостепових районів СРСР і агротехнічні заходи по їх продуктивному використанню".

Наукову роботу з питань ґрунтознавства на кафедрі продовжує доцент М.Я. Гетта. Він досліджує природні умови Полтавщини, дає науково обґрунтовану агрономічну характеристику ґрунтового покриву і, що особливо цінне, розробляє методику якісної оцінки ґрунтів – їх бонітування. Науковий пошук завершується захистом докторської дисертації на тему "ґрунти Полтавської області, їх бонітування та шляхи поліпшення родючості".

Особливий внесок у науковий доробок факультету зробив завідуючий кафедрою загального землеробства, доктор сільськогосподарських наук, професора М.І. Осадчий. Його наукова діяльність була багатогранною. Колектив кафедри в ті роки (1963-1972) вивчав питання біогенності силових земель та усунення процесів ерозії за допомогою системи обробітку ґрунту та добрив; впливу попередників в ланках бурячної сівозміни; агротехніки вирощування і підбору кормових культур у поживних посівах (кукурудза, горох, соняшник); застосування гербіцидів на посівах цукрових буряків і проса. На факультеті працювала наукова школа професора М.І. Осадчого. Успішно закінчили аспірантуру і захистили кандидатські дисертації 25 його аспірантів, серед них директор інституту землеробства УААН В.Ф. Сайко, Бібіков О.О., Бакума І.І., Лихо С.П., Шевелєв В.В., Носенко В.І., Фастовець А.П., Паламарчук Г.А. та ін.

На кафедрі рослинництва майже десять років з 1963 по 1972 рік – працював професор К.І. Наумов. Костянтин Ілліч – визнаний вчений в галузі кормовиробництва. Під його науковим керівництвом проводились великомасштабні дослідження з ефективного використання осушених земель Полтавської області. З питань кормовиробництва ним опубліковано 60 наукових праць, він є автором підручника «Луківництво з основами кормовиробництва», яким користуються студен-

ти до цього часу.

Одними з перших у колишньому Радянському Союзі на факультеті почали дослідження з проблеми локального внесення добрив доценти Л.Л. Рубановський, Л.Л. Омелянюк, М.В. Чуб та їх вихованець П.І. Воропін.

Нині докторами сільськогосподарських наук Тищенком В.М., Жемелою Г.П., доцентом Москаленком В.І. створені високопродуктивні сорти озимої пшениці Коломак 3, Коломак 5, Українка Полтавська, Левада, Фора, Манжелія, Диканька.

Доктором біологічних наук, професором Чекаліним М.М. створені безлисточкові сорти гороху Норд, Полтавець 2, стійкі до вилягання і осипання.

Передані в Державне сортопробування сорти гороху Олеко, Зінківський з високим потенціалом врожайності.

Внесено в реєстр сорт проса Полтавське золотисте, створений вченими Чекаліним М.М. та Тищенком В.М. Сорт – скоростиглий, стійкий до осипання, вилягання і придатний до однофазного збирання.

Факультет пишається своїми випускниками, десять з яких стали академіками та членами-кореспондентами різних академій України, Росії, Казахстану. Серед них – член-кореспондент Російської академії сільськогосподарських наук, відомий селекціонер озимого жита, автор кращих його сортів А.О. Гончаренко, член-кореспондент АН Казахстану Л.Г. Добрунов; директор Всеросійського НДІ селекції і насінництва овочевих культур П.Ф. Сокол та інші.

На факультеті здобули наукову ступінь біля 200 докторів та кандидатів наук. За час існування навчального закладу деканами агрономічного факультету в різні роки були доценти С.Н. Гуменюк, І.О. Кузьменко, П.Н. Ванцак, Ф.І. Білецький, О.І. Алексеєнко, М.В. Чуб, Л.Л. Омелянюк, В.І. Москаленко, О.С. Пипко, І.І. Пестов, А.А. Кочерга.

Всі вони багато зробили для поліпшення організації навчального процесу, забезпечення його відповідними технічними засобами, удосконалення навчально-методичної роботи, підвищення кваліфікації викладацького складу, уміло поєднуючи цю діяльність з науковою роботою.

*Поліщук А.А., декан факультету технології виробництва і переробки продукції тваринництва, професор,
Рибалка М.М., заступник декана з наукової роботи, доцент*

НАУКОВИЙ І ПРАКТИЧНИЙ ДОРОБОК ФАКУЛЬТЕТУ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИНИЦТВА

Наш факультет – один із найстаріших факультетів академії – пройшов довгий і славетний шлях. Його організація і перші кроки становлення здійснювалися у нелегкий час відбудови народного господарства після громадянської війни і в період колективізації сільського господарства.

Уся наступна історія розвитку аграрного сектора області й України нерозривно пов'язана з діяльністю славних науковців і практиків факультету.

У довоєнні роки та відразу після війни на факультеті працювали відомі вчені: засновник наукового свинарства в Україні, професор О.П. Бондаренко, всесвітньознаний фахівець із удосконалення симентальської породи великої рогатої худоби, академік ВАСГНІЛ М.Д. Потьомкін, академік АН України, заслужений діяч науки України, Герой Соціалістичної праці О.В. Квасницький, академік ВАСГНІЛ О.І. Овсянніков, заслужений діяч науки України, професор Б.Г. Левитський, професори М.Я. Прімо, Д.П. Поручиков, Є.Ф. Лисицький, В.І. Іванов, В.Я. Кронштадт, Т.Д. Потапов, Ф.Д. Рубін та ін.

У повоєнний час значний вклад у науковий доробок факультету внесли такі вчені, як доктор ветеринарних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України К.П. Чепуров та доктор ветеринарних наук, професор, заслужений ветеринарний лікар Г.В. Черкасова.

Власну наукову школу в далекій Киргизії створила наша вихованка, доктор біологічних наук, професор Р.М. Одинець.

У національному аграрному університеті одну з провідних кафедр очолює доктор сільськогосподарських наук, професор М.В. Штомпель, у Сумському агроному університеті таку ж посаду обіймає професор Г.В. Проваторов, проректором Української банківської академії є наш випускник, доктор економічних наук, професор С.П. Ярошенко, головним редактором провідного науково-виробничого журналу СНД „Зоотехнія” багато років залишається академік, доктор сільськогосподарських наук, професор

А.Т. Мисик.

Нині наукову роботу на п'яти кафедрах факультету ведуть шість професорів, докторів наук: академік УААН В.П. Рибалко, член-коресподент УААН М.Д. Березовський, І.С. Трончук, М.Т. Ноздрін, А.А. Поліщук, М.А. Якименко.

Ми пишаємося, що перший директор Полтавського науково-дослідного інституту свинарства, професор О.П. Бондаренко, який очолював у 1929-1933 роках одну з кафедр нашого факультету, є організатором племінного свинарства в Україні. Він заснував першу в колишньому СРСР Племінну книгу великої білої породи свиней, у 1925 році – перший племрозплідник свиней великої білої породи. Під його керівництвом була створена миргородська порода свиней. У 1928-1930 роках він організував першу беконну фабрику, яка успішно виробляла високоякісний бекон і експортувала його у західноєвропейські країни.

Суттєвий вклад у розвиток факультету вніс професор М.Я. Прімо. Він провів дослідження і на цій підставі рекомендував для практичного тваринництва нові підходи щодо годівлі, утримання, технології виробництва молока та м'яса, а також відтворення і розведення великої рогатої худоби.

Учений Б.Г. Левитський розробив способи дріжджування кормів, які були широко впроваджені у товарне тваринництво країни. Пізніше на їх основі було розроблено і впроваджено в промисловість виробництво сухих кормових дріжджів із використанням малопоживних відходів сільськогосподарського виробництва, а також кормової патоки та рідких парафінів.

Наукова діяльність доктора сільськогосподарських наук, професора, заслуженого зоотехніка України М.Т. Балашова пов'язана з удосконаленням свиней великої білої і беркширської порід, розробкою і відпрацюванням методів селекційно-племінної роботи в свинарстві. Ним підготовлено 6 кандидатів і докторів наук, опубліковано з проблем свинарства понад 100 наукових праць, у т.ч. 5 монографій.

За роки наукової діяльності професор

М.Т. Ноздрін вніс вагомий вклад у вітчизняну галузеву науку з питань вивчення обміну речовин та енергії у свиней; розробки раціональної та ефективної рецептури комбікормів для свиней; розробки деталізованих норм годівлі різних вікових та виробничих груп свиней. Під його науковим керівництвом успішно захищено 7 кандидатських дисертацій. Йому присвоєно почесне звання заслуженого зоотехніка України.

Значним є також науковий доробок професорів І.С. Трончук та А.А. Поліщук, які брали участь у розробці техніки та технології переробки сої й ефективного її використання у годівлі тварин; вивчали нетрадиційні методи збагачення раціонів білком та нетрадиційні кормові добавки, енергетичний і протеїновий рівень годівлі свиней. Наукова школа професора І.С. Трончука нараховує 10 кандидатів наук.

В останні роки на факультеті працює відомий вчений – академік УААН, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат двох Державних премій України в галузі науки і техніки, професор, доктор сільськогосподарських наук В.П. Рибалко. Він – один із авторів важливих селекційних досягнень, що обумовлюють науково-технічний процес у свинарстві: полтавської м'ясної породи свиней, червоно-поясної спеціалізованої лінії м'ясних свиней, декількох генеалогічних структур нових генотипів. Він – автор 11 свідоцтв і патентів, понад 400 наукових праць. Під його керівництвом захищено 14 кандидатських і 4 докторських дисертацій.

Відомий в усьому світі Герой Соціалістичної Праці, академік, заслужений діяч науки УРСР О.В. Квасницький, з ім'ям якого та його наукової школи пов'язані розвиток в Україні вікової фізіології тварин, розробка і впровадження ефективних методів штучного осіменіння свиней та ін. Гідним продовжувачем цієї наукової школи є доцент кафедри розведення і генетики сільськогосподарських тварин, академік академії оригінальних ідей О.Г. Близнюченко.

Не менш відома наукова школа голови Ради з великої білої породи свиней в Україні, заслуженого зоотехніка України, члена-кореспондента УААН, доктора сільськогосподарських наук, професора М.Д. Березовського. Він знаний в Україні та за її межами вчений-селекціонер, який

брав участь у створенні декількох порід і спеціалізованих ліній свиней та в підготовці наукових кадрів. Під його керівництвом захищено 12 кандидатських дисертацій.

Велику і плідну наукову роботу проводить завідувач кафедри українознавства, доктор історичних наук, професор, дійсний член Нью-Йоркської академії наук М.А. Якименко. У його доробку понад 100 наукових праць, у т.ч. книги, брошури, статті у журналах і газетах. Він також займається підготовкою наукових кадрів в межах аспірантури.

І сьогодні факультет у постійному творчому пошуку. Науковою роботою займаються 6 докторів наук, професорів, яких ми називали, і 22 кандидати наук, доценти. Найбільш плідно науковою діяльністю займаються В.М. Нагаєвич, В.С. Тендітник, В.Ф. Вацький, М.М. Рибалка, О.О. Плахотник, С.О. Ульянов, Н.Д. Голуб, Є.Б. Фесина, Д.В. Ломако, М.В. Квашка, О.І. Кравченко, О.Г. Мороз, В.Г. Слинько, О.Г. Бондаренко, В.А. Коротков, В.Є. Усачова, Т.О. Шаравара, Н.О. Швець.

Учені факультету працюють над вирішенням таких наукових проблем: порівняльне породивпробування свиней, годівля тварин і технологія кормів, удосконалення породних та продуктивних якостей тварин, удосконалення технології виробництва молока, яловичини й свинини та ін.

Успішно функціонує аспірантура за спеціальностями: розведення і селекція; годівля тварин; технологія виробництва продукції тваринництва; історія України.

Студенти залучаються до дослідницької роботи у п'яти гуртках студентського наукового товариства. За результатами власних досліджень молоді науковці виступають на конференціях, семінарах, публікують наукові статті в журналах і збірниках та використовують їх для написання дипломних і бакалаврських робіт. Лише за результатами наукових досліджень у 2005 році ученими факультету опубліковано понад 90 наукових праць.

Надалі факультет спрямовує свої зусилля на виконання наукової роботи, враховуючи реформування сільськогосподарського виробництва в т.ч. і тваринництва.

Лапенко Г.О., доцент, декан факультету механізації сільського господарства

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ НА ФАКУЛЬТЕТІ МЕХАНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Витоки наукової діяльності сягають 20-х років ХХ століття, коли на базі кабінету машиновикористання Полтавського сільськогосподарського інституту була створена кафедра механізації сільськогосподарського виробництва. Інтенсивного розвитку наукова робота набула з часу відкриття у 1966 році факультету механізації сільського господарства та організації науководослідного сектора.

Із часу створення та на етапі становлення факультет очолював кандидат технічних наук, доцент Дмитро Петрович Савченко. До сьогодні працюють викладачі, які стояли біля витоків факультету, – доценти М.І. Колодяжний, Г.Г. Бородай, Ю.О. Зеленський.

Становлення та розвиток наукової діяльності пов'язані з іменами таких науковців як П.В. Гурницький, В.К. Мурзін, В.П. Зайцев, Л.Г. Сакало.

За роки існування викладачами факультету захищено 20 кандидатських та 1 докторська дисертації, видано 30 монографій, опубліковано понад 2000 статей, одержано понад 200 авторських свідоцтв і патентів. На факультеті працюють 7 докторів наук, професорів та 35 кандидатів наук, доцентів.

Нині на факультеті діють наукові школи професорів Л.Г. Сакала, А.А. Смердова, А.А. Дуднікова, О.В. Горика, напрямами наукової діяльності яких є механізація, автоматизація і контроль технологічних процесів аграрного виробництва, дослідження процесів механіки деформування, підвищення зносостійкості деталей та надійності техніки.

Школа Льва Григоровича Сакало. Керівник – Сакало Лев Григорович, кандидат технічних наук, професор, член-кореспондент Академії інженерних наук України, заслужений винахідник України. Науковий напрям діяльності – розробка пристроїв автоматизації технологічних процесів та систем контролю сільськогосподарської техніки, застосування ЕМП НВЧ у технологічних процесах сільськогосподарського виробництва. За період наукової діяльності отримано понад 80 авторських свідоцтв та патентів, у тому числі – із зарубіжними колегами. Під його керівництвом захистили дисертації Лоєнко Василь Васильо-

вич, Луговська Валентина Георгіївна, Сакало Віктор Миколайович.

Школа Андрія Андрійовича Смердова. Керівник – Андрій Андрійович Смердов, доктор технічних наук, професор, академік Академії інженерних наук України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, завідувач кафедри "Механізації та електрифікації тваринництва". Науковий напрям діяльності – застосування електротехнологій на основі відновлювальних джерел енергії і біотехнічних систем у сільськогосподарському виробництві. Науковою роботою займаються 4 пошукачі та 1 аспірант.

Школа Анатолія Андрійовича Дуднікова. Керівник – Анатолій Андрійович Дудніков кандидат технічних наук, професор кафедри "Ремонту машин і ТКМ", члена Національної редакційної колегії Всеукраїнського науково-технічного журналу "Вібрації в техніці та технологіях". Науковий напрям діяльності – підвищення довговічності та надійності сільськогосподарської техніки, відновлення деталей вібраційним методом. За період із 1995 року захищено 3 кандидатські дисертації, опубліковано понад 120 наукових статей, зроблено доповіді на 32 наукових конференціях. Під його керівництвом захистили кандидатські дисертації Іванкова Олена Володимирівна, Ківшик Олександр Петрович, Лапенко Тарас Григорович.

Школа Олексія Володимировича Горика. Керівник – Олексій Володимирович Горик, доктор технічних наук, професор, Заслужений працівник народної освіти України, керівник полтавського осередку Всеукраїнського наукового товариства з механіки руйнування. Науковий напрям діяльності – створення новітніх композитних матеріалів на основі розробки неklasичних моделей їх розрахунку для засобів механізації агропромислового комплексу.

Результати наукової роботи заслуховуються та обговорюються на щорічних наукових конференціях академії. У жовтні 2005 року на базі факультету працювала секція "Передові технології в агропромисловому комплексі", пройшла міжнародна науково-технічна конференція "Вібрації в техніці та технологіях".

У рамках підготовки молодих науково-

85 РОКІВ НЕВПИННОГО ПОШУКУ

педагогічних кадрів на кафедрах працюють студентські наукові гуртки. Результати своєї роботи студенти демонструють у вигляді макетів, діючих моделей обладнання, при захисті дипломних проєктів, доповідають на студентських наукових конференціях академії й міжвузівських зібраннях.

Нині географія наукових зв'язків сягає бага-

тьох навчальних та наукових закладів України, Росії, близького та далекого зарубіжжя.

У 2006 році факультету механізації сільського господарства виповнюється 40 років. Очолює факультет кандидат технічних наук, доцент, "Заслужений працівник освіти України" Григорій Олександрович Лапенко.

*Аранчій В.І., професор, декан факультету обліку та фінансів,
Тютюнник Ю.М., доцент, заступник декана факультету з наукової роботи,
Єгорова О.В., доцент кафедри фінансово-економічного аналізу та статистики*

НАУКОВІ ЗДОБУТКИ ФАКУЛЬТЕТУ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ

Із моменту свого заснування у 1998 р. факультет обліку та фінансів Полтавської державної аграрної академії веде плідну навчальну, виховну, методичну та науково-дослідницьку роботу. Результати цієї діяльності знаходять свій прояв у опублікованих монографіях, підручниках, статтях, збірниках наукових праць, тезах доповідей і т. ін. Напружена робота ведеться як професорсько-викладацьким складом, так і студентами факультету: працюють наукові гуртки, проходять наукові студентські конференції, готуються наукові статті тощо.

Загальна тема наукових досліджень факультету – „Організаційно-економічний механізм удосконалення обліку, фінансів, аудиту та аналізу в підприємствах АПК”. Наукова діяльність викладачів, аспірантів і студентів спрямована на розв’язання теоретичних і практичних проблем вдосконалення облікової, фінансової, аналітичної роботи та аудиту.

До складу факультету обліку та фінансів входять шість кафедр, кожна з яких здійснює відповідний напрямок наукових досліджень:

- фінансова санація та банкрутство підприємств АПК (кафедра фінансів та економічної теорії, завідувач – професор, кандидат економічних наук Аранчій В.І.);

- удосконалення бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах на основі нових Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (кафедра бухгалтерського обліку, завідувач кафедри – професор, кандидат економічних наук Фесенко Д.М. та кафедра організації обліку та аудиту, завідувач – доцент, кандидат економічних наук Левченко З.М.);

- удосконалення прийомів і методів аналізу ефективності сільськогосподарського виробництва (кафедра фінансово-економічного аналізу та статистики, завідувач – професор, доктор економічних наук Опря А.Т.);

- концепція свободи в контексті взаємин української та російської філософії у ХІХ – на початку ХХ століть (кафедра філософії та соціології, завідувач – доцент, кандидат філософських наук Шейко С.В.);

- оптимізація фізкультурної роботи у навчаль-

них закладах на основі диференційованого підходу (кафедра фізичного виховання та спорту, завідувач – професор Білодід А.П.). Крім того, викладачами кафедри проводиться наукова робота за комплексною темою „Дослідження динаміки кількісних змін в оздоровчих і фізкультурних відділеннях”.

Напрями профільних наукових досліджень узгоджені з програмою Національного наукового центру „Інститут аграрної економіки УААН” „Трансформування організаційно-економічних відносин до соціально-орієнтованих умов в АПК” (номер державної реєстрації – 0102U000262).

Науковою роботою на факультеті охоплено 86 співробітників, серед яких 3 доктори економічних наук, 36 кандидатів наук. Науково-дослідницьку діяльність спрямовують декан факультету професор, кандидат економічних наук Аранчій В.І., заступник декана з наукової роботи, кандидат економічних наук, доцент Тютюнник Ю.М., голови методичних Рад зі спеціальності «Облік і аудит» кандидат економічних наук, доцент Левченко З.М. та спеціальності «Фінанси» кандидат економічних наук, доцент Капаєва Л.М.

Високий рівень наукової роботи на факультеті забезпечують досвідчені науково-педагогічні кадри.

Доктор економічних наук, професор А.Т. Опря є автором більше, ніж 40 монографій, підручників та навчальних посібників, у тому числі першого підручника зі статистики з програмованою формою контролю знань, які стали основою для складання типових навчальних програм зі статистики.

Заслужений працівник освіти професор Фесенко Д.М. опублікував 12 монографій та близько 50 навчальних посібників із бухгалтерського обліку.

Цікаві розробки з питань обліку, аудиту, фінансів та економічного аналізу викладені в навчальних посібниках для аграрних вузів України професором, відмінником освіти України Аранчій В.І., доцентом, заслуженим працівником освіти Ватулею І.Д., доцентом, відмінником освіти України Дорогань Л.О., кандидатами економічних наук, доцентами Левченко З.М., Лелюк Ю.М.

та Тютюнником Ю.М.

Багато творчих сил та енергії віддають науковій роботі кандидат філософських наук, доцент Шейко С.В., кандидат економічних наук, доцент Капаєва Л.М., доцент Кочерга С.В., кандидат економічних наук, доцент Лихошвай А.О., кандидат економічних наук, доцент Тютюнник С.В., кандидат економічних наук, доцент Чумак В.Д., старші викладачі Кириченко Г.А., Кириченко М.С. та ін.

Педагогічний колектив факультету постійно поповнюється новими науково-педагогічними кадрами, переважно молодими фахівцями, які працюють над дисертаціями та ведуть наукову роботу. В даний час 25 співробітників факультету навчаються в аспірантурі, з них 17 – в аспірантурі Національного наукового центру „Інститут аграрної економіки УААН”, 7 – в аспірантурі ПДАА.

На факультеті функціонує наукова школа аспірантури, яку очолює завідувач кафедри фінансово-економічного аналізу та статистики, доктор економічних наук, професор Опря А.Т. Під його керівництвом захистили дисертації кандидати економічних наук Тютюнник С.В. та Єгорова О.В. Всього за 1998-2005 рр. здобули науковий ступінь кандидата наук тринадцять викладачів факультету: Краснікова О.М., Капаєва Л.М., Тютюнник С.В., Чумак В.Д., Підлесна Г.М., Антоненко М.О., Єгорова О.В., Некрасенко Л.А., Дугар Т.Є., Іванюта П.В., Щербань М.П., Установ І.В., Бойко Л.М.

Щорічно професорсько-викладацьким складом факультету готуються до видання кілька десятків методичних рекомендацій, підручників, навчальних посібників, монографій, статей, тез доповідей та інших наукових публікацій.

За результатами наукових досліджень лише у минулому 2004-2005 н.р. було опубліковано 2 монографії (31,6 друкованих аркушів), 35 навчальних посібників (305,6 друкованих аркушів), у тому числі 12 – з грифом Міністерства освіти і науки України (167,7 друкованих аркушів).

Протягом 2004-2005 н.р. професорсько-викладацьким складом опубліковано 205 (68,1 друкованих аркушів) статей, тез доповідей, у тому числі у наукових фахових виданнях – 70 (27,4 друкованих аркушів). Кількість виступів з доповідями на наукових конференціях, семінарах тощо склала 139, у тому числі: міжнародних – 50, державних – 39, обласних – 6, внутрішньовузівських – 44. Кількість виступів на телебаченні, радіо – 4.

Належна матеріальна база та високий науково-

педагогічний потенціал факультету сприяють науковим здобуткам студентів. Студенти, які навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнями „Магістр” і „Спеціаліст”, на початку IX семестру обирають тему дипломної роботи та відповідний напрямок наукових досліджень. Тематика дипломних робіт узгоджується з тематикою науково-дослідної роботи випускаючих кафедр і відповідає практичним запитам суб’єктів господарювання та фінансових установ.

Результати наукових досліджень доповідаються студентами на засіданнях наукових гуртків, які функціонують на кожній кафедрі, семінарах, конференціях, у тому числі за результатами виробничої практики, тощо. На кафедрі фінансів та економічної теорії започаткована практика щотижневого засідання „Фінансового клубу”, на кафедрі бухгалтерського обліку „Клубу бухгалтерів”. Підсумки наукових досліджень студентів доповідаються на засіданнях секції „Обліку та фінансів” щорічної студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії. Крім того, студенти приймають участь у загальнодержавних та регіональних наукових конференціях, які проводяться в інших навчальних закладах, надсилають публікації у збірники тез доповідей. У 2004-2005 н.р. 82 студенти факультету виступили з доповідями на наукових конференціях, семінарах тощо, у тому числі на чотирьох – міжнародного рівня. 102 студенти мають наукові публікації, з них 4 – у наукових фахових виданнях, 98 – у науковому збірнику факультету.

Студенти факультету неодноразово перемагали на міжвузівських Всеукраїнських олімпіадах, гідно виступали на конференціях, семінарах, з’їздах із проблемних питань обліку та впровадження Національних стандартів. Переможці внутрішньовузівської олімпіади зі спеціальностей „Облік і аудит” та „Фінанси” приймають участь у Всеукраїнській олімпіаді, готуючи наукові доповіді з актуальних проблем удосконалення фінансово-господарського механізму підприємств та фінансової системи держави. У 2005 р. на Всеукраїнській студентській олімпіаді зі спеціальності „Фінанси”, яка проходила в Харківському державному економічному університеті, успішно виступили студенти факультету обліку та фінансів. З-поміж 80 учасників із 44 вузів студент IV курсу Дяченко Б. зайняв друге місце, а студент V курсу Дорошенко А. – сьоме місце.

Наукові роботи студентів надсилаються на міжвузівські конкурси, які проводяться Управ-

ління економіки та Управлінням науки і освіти обласної державної адміністрації. Результати наукових досліджень студентів у вигляді наукових статей публікуються у збірнику наукових праць факультету обліку та фінансів ПДАА „Економіка і підприємництво: організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу”. У 2005 р. виданий у 2-х томах третій випуск збірника наукових праць (перший і другий випуски видані у 2003-2004 рр.).

Результатом науково-дослідної роботи студентів є захист дипломних робіт із практичним впровадженням пропозицій у виробництво.

Факультет має тісні зв'язки з виробництвом. Філіями випускаючих кафедр факультету обліку та фінансів є передові підприємства Полтавської області – НДГ „Ювілейний” Полтавської державної аграрної академії, СВК „Батьківщина” та СВК „Маяк” Котелевського району, ТОВ ім. Фисуна Карлівського району, ДУС Дібрівський кінний завод, а також Полтавське регіональне Управління КБ „Приватбанк” та Полтавське обласне Управління статистики.

У 2000-2004 рр. викладачами факультету проведено навчання з бухгалтерами районних відділів та обласного Управління сільського господарства з питань переходу на нову систему

бухгалтерського обліку.

Рекомендації з впровадження внутрішньогосподарського розрахунку в сільськогосподарських підприємствах із застосуванням розрахункових чеків, розроблені науковцями факультету обліку та фінансів, впроваджені в багатьох господарствах Полтавської області, зокрема в СВК „Батьківщина” Котелевського району.

Методичні рекомендації з оцінки фінансового стану та попередження банкрутства аграрних підприємств, підготовлені у 2002 році кандидатом економічних наук, доцентом кафедри фінансів та економічної теорії Чумак В.Д., були розповсюджені серед керівників та спеціалістів сільськогосподарських підприємств Полтавської області з метою попередження кризових явищ та поліпшення фінансового стану господарюючих суб'єктів.

Викладачі, співробітники і студенти факультету обліку та фінансів мають потужні плани щодо науково-дослідницької, науково-педагогічної, науково-організаційної та науково-інформаційної діяльності, спрямованої на отримання та використання нових знань у сфері обліку, фінансів, аудиту та аналізу в підприємствах різних форм власності та господарювання в умовах ринкових перетворень в Україні.

*Сосновська О.О., доцент, декан факультету економіки та менеджменту,
Дорофєєв О.В., доцент, заступник декана факультету з наукової роботи*

НАУКОВІ ЗДОБУТКИ ФАКУЛЬТЕТУ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

Наукові дослідження факультету відповідають актуальним напрямкам досліджень, які проводяться на європейському та загальноукраїнському рівнях і стосуються економічних і соціальних потреб регіону. Активну участь у науковій роботі беруть студенти факультету, відвідуючи наукові гуртки, що діють на кожній із шести кафедр факультету.

Загальна тема наукових досліджень факультету – „Організаційно-економічний механізм забезпечення конкурентоспроможності підприємств АПК”. Співробітники факультету, аспіранти та студенти здійснюють наукові дослідження з найбільш актуальних проблем економіки та менеджменту, а саме:

- забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств;
- удосконалення системи управління ресурсами підприємств АПК в умовах реформування економіки;
- енергетичний менеджмент аграрних підприємств;
- управління транспортно-логістичними системами підприємств АПК;
- організаційно-економічний механізм формування енергетичної безпеки аграрних підприємств;
- ефективність реструктуризації аграрних підприємств і методи її оцінки;
- удосконалення організації наукового забезпечення інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва;
- організаційно-економічні та соціальні передумови формування і розвитку обслуговуючих кооперативів.

Також досліджуються проблеми підготовки та використання фахівців з аграрного менеджменту. Поряд із досвідченими докторами і кандидатами наук відповідну роботу проводять аспіранти, які навчаються в аспірантурі за двома спеціальностями: „Економіка сільськогосподарства і АПК” та „Економіка, організація та управління підприємствами”.

На факультеті постійно діють три проблемних науково-дослідних лабораторій: аграрного маркетингу, організаційного розвитку підприємств АПК, управління ресурсами підприємств АПК.

Пріоритетними в їхній діяльності – на даному етапі – є наступні напрямки:

- проведення тренінгових програм і демонстраційних ділянок, які допомагають навчитися виробляти продукцію для ринку;
- розробка програм, спрямованих на покращання доступу до кредитів (шляхом застосування моделі фермерської діяльності);
- консультативна допомога з питань післявиробничої обробки, поліпшення зберігання та транспортування виробленої продукції;
- вивчення можливостей більш ефективного використання потужностей переробних підприємств;
- сприяння збільшенню інвестицій в переробні підприємства;
- розробка ідей щодо нових продуктів;
- надання допомоги у просуванні й розвитку експортних ринків;
- надання інформації щодо ціноутворення, ринкових новин, технічних питань, маркетингу, прайс-листів, бізнесових можливостей клієнтів.

Розглядаючи наукову діяльність факультету в розрізі кафедр, можна виділити наступне:

Кафедра економіки (завідувач кафедри – кандидат економічних наук, доцент О.О. Сосновська) постійно підтримує зв'язки з аграрними підприємствами, обласним управлінням та районними відділами сільського господарства. Викладачі кафедри читали лекції з проблем економіки сільськогосподарського виробництва, виробництва продукції тваринництва на міжгосподарській основі тощо. Співробітники кафедри брали активну участь у розробці внутрішньої районної спеціалізації господарств Решетилівського, Диканьського та інших районів Полтавської області.

Викладачі кафедри постійно підтримують творчі зв'язки з науковцями інших вузів, – як українських, так і закордонних: Московською сільськогосподарською академією ім. Тімірязєва (Росія), Національним аграрним університетом, Університетом прикладних наук Вайєнштефан (Трісдорф, Німеччина), Жешовською аграрною академією (Жешув, Польща), Харківським національним аграрним університетом ім. В.В. Докучаєва, Уманським державним агра-

рним університетом, Сумським національним аграрним університетом та іншими. Спільно з викладачами цих вузів випущено підручники та навчальні посібники: “Виробнича економіка”, „Економіка сільського господарства”, „Планування народного господарства”, „Підприємство в агробізнесі” та інші.

При кафедрі діє студентський науковий гурток “СЕР” (сучасна економічна реальність), керівником якого є доцент І.І. Шупик. Основна тема досліджень – „Економічний аспект гендерної нерівності в умовах ринкової економіки”.

Викладачі кафедри менеджменту (завідувач кафедри – кандидат економічних наук, доцент О.В. Дорофєєв) беруть активну участь у науково-методичному забезпеченні навчального процесу. Доцент А.П. Гречко є співавтором типової навчальної програми з дисципліни „Управління персоналом” для вищих аграрних навчальних закладів. Професором В.І. Перебийнісом та доцентом О.І. Сердюк підготовлені і внесені на розгляд Міністерства аграрної політики України проекти типових навчальних програм із дисциплін „Операційний менеджмент” та „Енергетичний менеджмент”.

Професор В.І. Перебийніс є співавтором наукових монографій „Організація перевезення вантажів у сільському господарстві”, „Енергозбереження в сільському господарстві (економіка, організація, управління)”, „Реструктуризація матеріально-технічної бази агропромислового комплексу”, „Енергоємність сільськогосподарського виробництва: методологічні та організаційно-економічні аспекти”, „Управление энергосбережением в сельском хозяйстве”.

Викладачами, аспірантами та здобувачами за останні роки опубліковано понад 150 статей із проблем операційного, інноваційного, кадрового, енергетичного, фінансового, стратегічного менеджменту, державного, антикризового управління, економіки підприємства, історії та права тощо. Вони беруть участь і виступають із доповідями на багатьох міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях.

Чільна увага надається практичній допомозі керівникам і спеціалістам аграрних підприємств. За останні роки для них за участю викладачів кафедри видані методичні рекомендації з економічної оцінки енерговитрат у сільськогосподарському виробництві, зменшенню енергоемності виробництва сільськогосподарської продукції, розробки статуту сільськогосподарського підприємства, розробки бізнес-плану, правил внут-

рішнього трудового розпорядку сільськогосподарського підприємства, земельної реформи в Україні, організації підготовки та проведення зборів, засідань, нарад з оцінки фінансового стану та попередження банкрутства аграрних підприємств, організації діловодства на підприємствах.

Під керівництвом асистента І.М. Шупти діє студентський науковий гурток „Пошук”, основною тематикою досліджень якого є „Актуальні проблеми розвитку сучасного менеджменту в умовах глобалізації”. Проводяться олімпіади з дисципліни „Основи менеджменту”.

Професорсько-викладацький склад кафедри маркетингу (завідувач кафедри – кандидат економічних наук, доцент В.В. Писаренко) бере активну участь у дослідженнях із проблеми „Шляхи забезпечення конкурентоздатності АПК”, зокрема в аспектах: ресурсо- та енергозбереження, підвищення конкурентоздатності продуктивних підкомплексів АПК (м'ясного, молочного, олійно-екстракційного, цукробурячного тощо), технічного переозброєння та реконструкції підприємств АПК; освоєння маркетингу та рекламної діяльності; опрацювання резервів і шляхів реформування й реструктуризації підприємств АПК; надання консультативної та практичної допомоги аграрним підприємствам у їх реформуванні на основі приватної власності; удосконалення орендних відносин, бізнес-планування тощо.

За час існування кафедри під керівництвом професора Рабштини Василя Михайловича кандидатські дисертації захистили наступні аспіранти та здобувачі: В.В. Гришко, Х.З. Махмудов, В.В. Писаренко, В.Ф. Іванюта, В.Д. Хурдей, Т.В. Дядик, О.А. Галич.

За роки існування кафедри видано 3 монографії, 8 навчальних посібників, близько 40 методичних розробок.

Кафедрою організовано „Лабораторію маркетингу”, яку очолює завідувач кафедри, доцент Писаренко Володимир Вікторович. В умовах лабораторії досліджуються причинно-наслідкові зв'язки між факторами, які впливають на кон'юнктуру плодоовочевої продукції Полтавської області. У тісній співпраці з Проектом Аграрного Маркетингу в Україні (USAID) проводяться семінари-тренінги з питань аграрного маркетингу. Учасникам Проекту надається консультативна допомога в оптимізації виробництва, покращанні взаємовигідних зв'язків із гуртовими та роздрібними посередниками. Електронна біржа на сайті www.lol.org.ua запрошує до участі у проекті зацікавлених сторін-учасників

плодоовочевого ринку. Опрацьовано методику збору і створення банку маркетингової інформації. Здійснено класифікацію кон'юнктурно-цінової інформації стосовно ринків товарів. Проводиться робота з рекламними матеріалами, що публікуються в засобах масової інформації. Опрацьовано комп'ютерну базу даних маркетингової інформації, яка систематично використовується в навчальному процесі.

Завідувач кафедри виступає куратором студентського наукового гуртка, основною темою досліджень якого є „Маркетингові аспекти підвищення конкурентоспроможності підприємств галузі АПК”.

Науково-дослідна робота на кафедрі організації виробництва і підприємництва (завідувач кафедри – кандидат сільськогосподарських наук, доцент М.Г. Тютюнник) спрямована на розробку пропозицій із наукового забезпечення проектування нових і вдосконалення діючих аграрних підприємств.

За останні роки разом із Міністерством аграрної політики України та Полтавської обласної державної адміністрації проведено дві міжнародні науково-практичні конференції: „Теоретичні та практичні аспекти розвитку кооперативного руху в сільському господарстві” та „Формування конкурентоздатності підприємств АПК в умовах ринкової трансформації економіки”.

За останні роки викладачі опублікували понад 30 наукових праць. Крім того на кафедрі підготовлено і видано навчальні посібники з теорії організації та підприємництва, а також курси лекцій: „Основи теорії організації” (проф. С.С. Бакай), „Підприємництво” (доц. М.Г. Тютюнник). Методичні рекомендації по складанню технологічних карт у рослинництві рекомендовані не лише для студентів, а й для спеціалістів та керівників області – зацікавленим особам кафедра пропонує придбати названі посібники та рекомендації.

На кафедрі створений студентський науковий гурток “Кооператор” ім. М.Д. Токаревського. Під керівництвом доцента О.О. Ковбаси студенти разом із викладачами розглядають питання та проводять круглі столи й дискусії за напрямком „Організаційний та економічний розвиток підприємств”.

Із 2001 по 2005 рр. кафедрою інформаційних систем та технологій (завідувач кафедри – кандидат технічних наук, доцент А.В. Калініченко) видано шість праць із грифами Міністерства, серед яких підручник „Основи інформатики та комп'ютерної техніки” (2001 р.) та чотири посі-

бники „Практикум із основ роботи в операційній системі „Windows 95 XP” (2002 р.), „Використання оптимального програмування при розв'язанні задач сільськогосподарського виробництва (2004 р.), „Оптимізаційні методи в аграрному виробництві” (2004 р.), „Основні підходи до створення агропрогнозів в Excel” (2005 р.), а також посібник „Практикум із основ роботи в операційній системі „Windows XP” (2005 р.), який отримав гриф Міністерства освіти і науки України. Постійно видаються методичні розробки для проведення лабораторних занять, написання курсових проєктів, виконання контрольних робіт та самостійної роботи студентів.

Основним напрямком науково-дослідної роботи кафедри є розробка методів моделювання економічних та біологічних систем із використанням ПЕОМ та комп'ютерної технології навчання. Упродовж навчального року за результатами наукової діяльності викладачами кафедри опубліковано чимало наукових статей та тез доповідей, здійснено понад 20 виступів на науково-практичних конференціях.

Викладачі кафедри здійснюють керівництво науково-дослідною роботою студентів. Під керівництвом асистента Ю.В. Шмиголь постійно працює студентський науковий-практичний гурток, основними напрямками якого є „Програмування”, „Створення Web-сторінок”, „Web-дизайн”, „Комп'ютерна графіка”. Щорічно проводиться внутрішньовузівська студентська олімпіада з інформатики. Переможці олімпіади беруть участь у Всеукраїнському турі олімпіад. Крім того протягом року проводиться значна кількість різноманітних конкурсів: з Web дизайну, комп'ютерної графіки та інших.

На кафедрі іноземних мов (завідувач кафедри – кандидат філологічних наук, доцент А.В. Парій) у квітні 2003 року був створений „Мовний центр”, яким керує старший викладач кафедри іноземних мов О.П. Шишліна. Він є результатом співпраці нашої академії з університетом Хоенхайм (Німеччина) та Воки (Австрія) в рамках проєкту європейського союзу „Tempus-Tacis”.

Мовний центр – це медіатека, оснащена новітніми технологіями і сучасною літературою. На базі центру працюють курси з вивчення іноземних мов, зокрема німецької, англійської та французької. Співробітниками Гете-інституту та Британської ради систематично проводяться семінари для викладачів цих мов м. Полтави й області.

Співробітники кафедри надають практичну допомогу своїм колегам з інших кафедр у під-

вищенні їх рівня володіння німецькою, англійською та французькими мовами, в перекладі наукових матеріалів з іноземної мови на українську і навпаки, написанні резюме англійською мовою для статей у науковий журнал ВАК "Вісник Полтавської державної аграрної академії".

Кафедра допомагає також адміністрації академії і держадміністрації міста та області в налагодженні й підтриманні ділових стосунків із зарубіжними країнами.

Значну роботу здійснюють викладачі щодо проведення олімпіад і конкурсів на краще знання іноземних мов. Переможці нагороджуються грамотами, беруть активну участь у Всеукраїнських турах. Крім того проводиться науково-дослідна робота зі студентами, результатом якої є написання рефератів фахового характеру, виступи студентів з доповідями на конференціях тощо.

Підсумовуючи викладене вище, необхідно сказати, що протягом 2005 року професорсько-викладацьким складом факультету велася активна робота над чотирма ініціативними науково-дослідними темами, 113 осіб брали участь у науково-дослідній роботі, в тому числі 3 доктори наук, 39 кандидатів наук і 71 науковий співробітник без наукового ступеня. В результаті сумісних дій завершено чотири науково-дослідних роботи, в яких ставилася за мету розробка нових технологій (технологічних процесів) та їхнє економічне обґрунтування.

Протягом року було захищено 4 кандидатських дисертації, видано 4 підручники, 9 збірників наукових праць. У "Віснику Полтавської державної аграрної академії" викладачами факультету

опубліковано 19 статей, а також 24 статті в інших наукових виданнях, 39 – у обласних і районних газетах. Зроблено 9 виступів, в тому числі 7 по радіо і 2 по телебаченню. 147 викладачів взяли участь у конференціях, із них 35 – у міжнародних, 28 – у державних і 84 – в обласних і районних.

Все активніше до наукової роботи факультету залучаються студенти. Так, у 2005 році, 117 із них брали участь у наукових гуртках, 15 осіб – у дослідженнях із бюджетної тематики, 2 – у дослідженнях із госпрозрахункової тематики. На студентських наукових конференціях виступило 162 особи, 8 – на конференціях за межами академії. Студентка Ю. Самойлик відзначена за активну участь у науково-практичній конференції, що проводилася у Миколаївському державному аграрному університеті, Є. Антоненко – за активну участь у науково-практичній конференції, що проводилася у Севастопольському національному технічному університеті, а також у XVII міжнародній науково-практичній конференції, що проводилася у Державному інституті штучного інтелекту. Магістрант Н. Лешко відзначена на Всеукраїнській науковій конференції, що проводилася Інститутом економіки промисловості НАН України. За результатами студентських наукових досліджень надруковано 36 статей.

Професорсько-викладацький склад та наукові співробітники факультету постійно підвищують свій рівень, створюючи сприятливі умови для формування нової української молоді, яка має побудувати ефективно діючу економіку на засадах сучасних тенденцій розвитку менеджменту.

*Панікар І.І., доцент, декан факультету ветеринарної медицини,
Шатохін П.П., доцент, заступник декана з наукової роботи*

НАУКОВІ ЗДОБУТКИ ФАКУЛЬТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Факультет створено 1 вересня 1992 року. На факультеті випускають лікарів та магістрів ветеринарної медицини. З моменту створення науково-педагогічними працівниками ведеться педагогічна, науково-дослідницька та виховна діяльність. Результати цієї роботи постійно висвітлюються в періодичних публікаціях, доповідаються на науково-практичних конференціях різних рівнів. На факультеті працюють наукові студентські гуртки по фаховим спрямуванням кафедр, проводяться наукові студентські конференції, студенти приймають участь у міжвузівських наукових конференціях.

Тематична спрямованість наукових досліджень. Науково-дослідні роботи, які виконуються викладачами факультету, спрямовані на діагностику, профілактику і лікування хвороб сільськогосподарських тварин різної етіології.

Факультет ветеринарної медицини складається з 6 кафедр, колективи яких проводять відповідні наукові роботи за певним напрямком:

- кафедра анатомії і фізіології сільськогосподарських тварин – застосування у ветеринарній медицині та тваринництві розсолу бішофіту (науковий керівник – професор Бердник В.П.);

- кафедра біотехнології – удосконалення методів діагностики інфекційних хвороб птиці (науковий керівник – доцент Панікар І.І.); патологогістологічна діагностика хламідіозу свиней (науковий керівник – доцент Скрипка М.В.);

- кафедра інфекційної патології – діагностика, лікування та профілактика респіраторних хвороб великої рогатої худоби (науковий керівник – професор Каришева А.Ф.);

- кафедра паразитології – удосконалення методів діагностики найбільш поширених в Україні протозойні хвороби великої і дрібної рогатої худоби, свиней, коней, птахів, м'ясоїдних тварин, кролів, риб і бджіл (науковий керівник – доктор ветеринарних наук, професор Манжос О.Ф.); розробка та удосконалення високоефективних і екологічно безпечних методів боротьби з паразитарними хворобами тварин (науковий керівник – доцент Бородай А.Б.);

- кафедра терапії – вивчення етіології, патогенезу та розробка методів лікування і профілактики гепаторенальної патології дрібних тварин;

профілактика та лікування гіповітамінозів А і Е у лошат (науковий керівник – доцент Локес П.І.);

- кафедра хірургії та акушерства – розробка та опрацювання методів профілактики і лікування хвороб кінцівок у продуктивних тварин; вивчення особливостей запальної реакції у тварин (доценти Кулинич С.М., Киричко Б.П., Передера Р.В.); розробка і опрацювання різних форм препаратів, створених на основі полтавського бішофіту для лікування акушерсько-гінекологічної патології у самок (доценти Плугатирьов В.П., Довгопол В.Ф., Панасова Т.Г., науковий керівник – професор Іздепський В.Й.).

На факультеті працює проблемна лабораторія, яка виконує бюджетну тематику по удосконаленню методів діагностики мікоплазмозу та сальмонельозу свиней (науковий керівник – доктор ветеринарних наук, професор Бердник В.П.).

Науковий потенціал факультету. Науково-дослідницькою роботою на факультеті займаються 36 викладачів, серед яких 4 доктори наук, професори, 24 – кандидати наук, доценти та 8 – аспіранти і здобувачі наукового ступеня кандидата ветеринарних наук.

Кафедра анатомії і фізіології сільськогосподарських тварин (завідувач – доктор ветеринарних наук, професор Бердник В.П.). Колектив кафедри проводить цікаві розробки по декільком тематикам, а саме:

Державна тематика – “Удосконалення методів діагностики мікоплазмозу свиней та боротьби з ним” (Бердник В.П., Бердник І.Ю., Бублик О.О.). За рахунок Департаменту ветеринарної медицини Мінагрополітики України по цій темі виконано науково-дослідних робіт на 25000 тис. грн.

Ініціативна тематика – вивчення обміну макроелементів, зокрема, натрію у поросят (Бердник В.П., Шерстюк Л.М.), історії ветеринарної медицини (Аранчій С.В., Бердник В.П., Бердник І.Ю.), сальмонельозу свиней (Бердник В.П., Тітаренко О.В.), лейкозу ВРХ (Аранчій С.В.), секретотворюючої функції молочної залози (Камбур М.Д.), застосування у ветеринарній медицині розсолу полтавського бішофіту та спіруліни платензіс (Бердник В.П., Бердник І.Ю., Киричко О.Б., Мокрий Ю.О., Кіт А.А.).

Співробітники кафедри опублікували більше

ніж 300 наукових праць, в тому числі 255 наукових статей, 38 науково-методичних розробок та 7 книг.

По закінченні наукових розробкам одержано 2 авторських свідоцтва на винаходи (Бердник В.П., Бублик І.Ю.) та 4 патенти (Бублик І.Ю., Камбур М.Д., Аранчій С.В.).

При кафедрі організовані і працюють: “Проблемна науково-дослідна лабораторія”; відділ “Ветеринарна медицина” науково-впроваджувального центру ПДАА “Полтавський бішофіт”; студентський науково-дослідний гурток із секціями: анатомія, фізіологія та гістологія сільськогосподарських тварин.

Кафедра біотехнології (завідувач – кандидат ветеринарних наук, доцент Панікар І.І.). За період існування кафедри її співробітниками підготовлено та опубліковано 23 наукових праці, 11 методичних рекомендацій. Після закінчення наукових розробок співробітниками кафедри було отримано 3 патенти України на винахід. Доцентом Панікаром І.І. у співавторстві видано і затверджено Департаментом ветеринарної медицини “Рекомендації щодо діагностики, профілактики і лікування псевдомонозу сільськогосподарської птиці” та “Настанова із лабораторної діагностики орнітозу птиці”.

Співробітниками кафедри готуються докторські дисертації (Панікар І.І., Скрипка М.В.), ведеться підготовка 3-х здобувачів наукового ступеня кандидата ветеринарних наук, підготовлено 2 магістри та 16 дипломників.

Викладачі кафедри налагодили зв'язки з біофабриками України, такими як Гожулівська, Ново-Галещинська, Сумська, Херсонська, Харківська, з частиною яких складено відповідні договори про співпрацю та підготовку майбутніх спеціалістів цієї галузі. Крім цього за відповідний період підписано договори про співпрацю з Державним науково-дослідним контрольним інститутом біотехнології і штамів мікроорганізмів (м. Київ), Державним науково-дослідним контрольним інститутом ветеринарних препаратів та кормових добавок (м. Львів), філіалом Інституту ветеринарної медицини УААН (м. Полтава).

Основні напрямки наукових досліджень співробітників кафедри пов'язані з розробкою та впровадженням у виробництво новітніх технологій виготовлення засобів ветеринарної медицини, застосування сучасних методів лікування хвороб тварин та розробкою засобів профілактики та боротьби з інфекційними хворобами тварин і птиці.

Кафедра інфекційної патології (завідувач – доктор ветеринарних наук, професор Каришева А.Ф.). Всі викладачі кафедри приймають активну участь у науково-дослідницькій роботі. Основні напрямки наукових досліджень – розробка засобів боротьби з інфекційними хворобами тварин та їх профілактика.

Найбільш вагомими результатами науково-методичної роботи має професор Каришева А.Ф. Вона опублікувала 185 наукових праць, в тому числі 2 підручники, має 5 авторських свідоцтв на винаходи, відмічена міжнародними преміями та медалями; підготувала 15 кандидатів наук в тому числі 7 з африканського континенту.

За період існування кафедри під керівництвом професора Каришевої А.Ф. захищено 5 кандидатських дисертацій.

Кафедра паразитології (завідувач – кандидат ветеринарних наук, доцент Передера Ж.О.). Викладачами кафедри опубліковано більше 320 наукових статей та 45 методичних вказівок і рекомендацій, видано 6 навчальних посібників, підготовлено до друку монографію “Екологія гельмінтів та гельмінтологічні дослідження”, отримано 4 патенти на винаходи та одне авторське свідоцтво, подано дві заявки на отримання патентів. За період з 1999 по 2004 рр. на кафедрі захищена одна докторська дисертація (І.С. Дахно) та дві кандидатських (В.О. Євстаф'єва і А.Б.Бородай), виконувалась Міждержавна науково-технічна програма з проблем ветеринарної паразитології на 2001-2005 рр., укладено 5 договорів про творчу співпрацю з господарствами Полтавської і Сумської областей, з Інститутом експериментальної і клінічної ветеринарної медицини УААН (м. Харків).

Наукові дослідження співробітників кафедри направлені на створення ефективних і екологічно чистих препаратів для зажиттєвої діагностики гельмінтозів та вивчення імунологічної резистентності і імунокорегуючої терапії при гельмінтозах тварин.

Кафедра терапії (завідувач – кандидат ветеринарних наук, доцент Локес П.І.). Ведеться інтенсивна робота по забезпеченню учбового процесу методичними та наглядними матеріалами.

Для покращення практичних навичок студентів при кафедрі функціонує клініка ветеринарної медицини, де надають допомогу хворим тваринам мешканців м. Полтави.

У розпорядженні студентів 3 спеціалізованих лабораторій по: клінічній діагностиці, внутрішнім хворобам тварин та клінічній біохімії.

Основні напрямки наукових пошуків кафедри:

“Патологія печінки та нирок у собак і кішок” та “Патологія вітамінного обміну у коней”.

Співробітниками кафедри проводять велику роботу що до впровадження в учбовий процес рішень Болонської угоди і сміло дивляться в майбутнє. Співробітниками кафедри ведеться підготовка дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора ветеринарних наук (доценти Локес П.І., Шатохін П.П.).

Кафедра хірургії та акушерства (завідувач – доктор ветеринарних наук, професор Іздепський В.Й.). Наукова діяльність співробітників кафедри направлена на вивчення патогенезу і опрацюванні етіопатогенетичних методів лікування запальних процесів у тварин. Зокрема, науковці з питань ветеринарного акушерства (доценти Плугатирьов В.П і Довгопол В.Ф.) розробили ефективний, екологічно безпечний метод лікування маститів та ендометритів у корів з використанням бішофіту Полтавського у комбінації із анестетиком і сорбентом (санобіт). Цей препарат виявився високоефективним і при лікуванні гнійно-запальних процесів у ділянці пальця у високопродуктивних корів, над якими працюють спеціалісти ветеринарної хірургії (проф. Іздепський В.Й., кандидати ветеринарних наук

Киричко Б.П. і Кулинич С.М.).

Крім цього, з питань ветеринарної хірургії на кафедрі вивчаються хвороби коней, зокрема суглобова патологія (проф. Іздепський В.Й., кандидати ветеринарних наук Передера Р.В., здобувачі Бідний І.Д., Рій О.В.) та вивчення сорбційних препаратів при загоєнні ран (проф. Іздепський В.Й., здобувач Лазаренко А.Б.).

Хворобами собак (параанальний аденіт) займається кандидат ветеринарних наук Панасова Т.Г., яка вперше вивчила морфологічну характеристику і зміни залози при її ураженні і опрацювала методи їх терапії.

По тематиці наукових досліджень під керівництвом професора Іздепського В.Й. захищено дві докторські і одинадцять кандидатських дисертацій по спеціальності “Ветеринарна хірургія”.

Професором Іздепським В.Й. у співавторстві видано і затверджено Департаментом ветеринарної медицини рекомендації щодо застосування лазерів у практиці ветеринарної медицини, сорбційної терапії при хірургічних хворобах тварин.

Співробітниками кафедри ведеться підготовка дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора ветеринарних наук (доценти Кулинич С.М., Киричко Б.П.).